

plura distentus Jesum nullatenus quærit comprehendere; imo si millies totus in Christum Jesum directus fuisset, ejus amoris merita utcumque nullatenus attigisset. Et si dilexisti ipsum Jesum parumper, non tamen totis viribus; quia ipse in omnibus et super omnia diligendus. Sic etiam aliquibus renuntiasti, non tamen omnibus, quandiu voluntas in te vim obtinet.

17. O si pensares quantorum malorum auctrix tua tibi fuisset voluntas! certe videres quod omnis peccati, omnis miseræ, et omnis distantiae, et omnis guerræ inter Deum et te, ipsa tibi causa fuisset. Semper ipsa voluntatem Domini impugnabat, et, heu, sæpissime expugnabat, et omnia mala ad te intrabant cum ipsa. Numquid omnibus **794** renuntiasti, qui omnium radicem sic fortiter possedisti? Nulla sane virtus vel salus radices suas mit-

A tet in te, quousque hæc vitiosissima peccatorum radix omnino non fuerit extirpata. Noli ergo auditor obliviosus esse: sed die ac nocte legito passionem Jesu, et in omnibus actibus sponsam Jesu imitare, tollens crucem tuam, et ad imitationem ejus una cum ipsa currens ardenti desiderio fortiter post Jesum: ora, flagita, supplica, ut hæc tua damnosa et pernicioosa voluntas tollatur a te, et clama, et dic: *Fiat voluntas tua*, Domine Jesu, sancta, et bene placens, et perfecta, *sicut in cælo* (*Matth. vi, 10*); sic et in me misero, qui sum terra et cinis: quousque omnem suam voluntatem in me perficiat sponsus Ecclesiæ Jesus Christus, qui est omni laude plus laudabilis; ut sicut ipse est unum cum Patre, sic consummatum in se vinculo charitatis unum esse faciat, sic ut minime ab ejus voluntate deviem per infinita sæcula sæculorum. Amen.

FORMULA HONESTÆ VITÆ.

In codice Cisterciensi exstat cum hac epigraphe: *Formula honestæ vitæ, data a S. Bernardo, sicut creditur.* Eidem etiam in manuscripto codice Ecclesiæ Parisiensis tribuitur, sæl perperam.

1. Petis a me, frater charissime, quod necdum a suo provisore audivi aliquem petisse. Verumtamen quia id instanter tua deprecatur devotio, cui juste et rationabiliter petenti aliquid in Christi nomine negare non valeo; Formulam honestæ vitæ brevi tibi sermone depingam: quam si in Christi amore vel dilectione exardescens perseveranter servaveris, vitam procul dubio consequeris æternam. Ut ergo ab interiori homine ad exteriorem sermo procedat, ita circa tui puritatem cordis te indesinenter studere oportet, quo totius puritatis amator Deus ibi sedem tanquam in cælo sibi collocare dignetur, juxta illud: *Cælum mihi sedes est* (*Isa. LXVI, 1*), et: *Anima justis sedes est sapientiæ* (*Sap. VII, sec. LXX*). Necessesse est igitur vigilantem intendas cogitationes tuas ad bonum semper et honestam dirigere, ut videlicet cogitare vel meditari coram Deo pertimescas, quod in præsentia hominum dicere vel facere merito erubesceres; sciens quod sicut per verba vel facta innotescimus homini, sic nimirum per cogitationes cuncta scrutanti spiritui; quia quod agunt hominibus dicta, eadem Deo cogitationes. Deus enim novit cogitationes hominum, quia vanæ sunt (*Psal. XCII, 11*). Et sicut nulla est ei invisibilis creatura, sic omnino nihil potest cogitari quod eum lateat. Vivus est enim sermo Dei et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens usque ad divisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, et discretor cogitationum cordis (*Hebr. IV, 12*).

2. Sit tibi quoque Jesus semper in corde, et nunquam imago crucifixi ab animo tuo recedat. Hic tibi sit cibus et potus, dulcedo et consolatio tua, mel tuum et desiderium tuum, lectio tua et meditatio

C tua, oratio et contemplatio tua, vita, mors et resurrectio tua. Semper cogita illum, nunc positum in præsepio, et pannis involutum, modo in templo Patri a parentibus præsentatum, nunc fugientem in Ægyptum; ibi diu in extrema paupertate et indigentia commorantem, et inde maximo cum labore redeuntem: modo in templo audientem doctores et interrogantem, qui docet hominem scientiam, et postea parentibus subditum, cui jure omnis creatura subditur; deinde esurientem in deserto et sitiientem, qui est panis vitæ, et fons sapientiæ (*Psal. XXXV, 10*), et qui pascitur inter lilia (*Cantic. II, 16*), et implet omne animal benedictione (*Psal. CXIV, 15*): modo fatigatum ex itinere, sedere sic supra fontem, cum muliercula sola solum loquentem, totius mundi statum regentem; postea factum in agonia prolixius orantem; et omnia omnibus sufficienter administrantem. Ab angelo etiam ipsum, qui est dulcedo et consolatio Angelorum et hominum, consolationem nihilominus recipientem: aut ad columnam illum, qui totius est orbis sustentamentum, ligatum et flagellatum: ipsum, qui est Angelorum splendor, sputis illitum, palmis in facie percussum, spinis coronatum, opprobriis saturatum: ad ultimum cum iniquis deputatum, et pro te in cruce pendentem et morientem, atque spiritum suum in manus Patris commendantem. Sic nimirum erit fasciculus myrrhæ dilectus tuus, sic inter ubera tua **795** commorabitur (*Cantic. I, 12*). Sic de omnibus anxietatibus et amaritudinibus Domini tui quasi quemdam fasciculum colligas, ut amarum poculum lacrymarum tibi conficias. Quod si quando ardentissimo Christi amore succensus, volueris cum Apostolo jam illum cognoscere, et non secundum carnem

(II Cor. v), levabis parum mentis oculos ad victoriam resurgentis, ad gloriam ascendentis ad gloriosam majestatem in gloria Dei Patris sedentis atque regnantis, quæ sursum sunt sapiens, et quæ sursum sunt quærens, ubi Christus est in dextera Dei sedens (Coloss. iii, 1, 2). Nec tamen ibi longam facies moram, ne forte, si diutius scrutator majestatis fueris, obruaris a gloria (Prov. xxv, 27).

3. Sane ante omnia te debere noveris omnem cordis elationem, jactantiam atque arrogantiam, quasi venenatas aspides, fugere, sciens procul dubio, quia immundus est coram Deo omnis qui exaltat cor suum. Itaque neminem spernas, nemini noceas, nulli detrahas, et pro Christi amore omnibus prodesse coneris. In tantum etiam inferiorem ac cæteris viliozem te non solum ex intimo cordis affectu credas, verum etiam non te dicas profecisse, sed nec te aliquid esse existimes, juxta illud apostoli: *Qui se aliquid esse existimat, cum nihil sit, ipse se seducit* (Galat. vi, 3).

4. Sit præterea incessus tuus maturitate plenus, gravis et honestus: ut videlicet non fractis gressibus ambules, aut scapulas dextrorsum, sinistrorsum vergendo, non erecta cervice, non proeminente pectore, seu etiam inclinato capite super humerum; quæ omnia aut levitatem redolent, aut elationem ostentant, aut hypocrisim sapiunt. Incedens ergo, stans et sedens, faciem semper habeto deorsum, revolvens in animo tuo quod pulvis es, et in pulverem revertaris: et cor sursum, ubi Christus est in dextera Dei Patris sedens. Quaquaversum nulla curiositate, quin potius necessitate aspicias. Tristitiam autem, maxime in conventu, dissimulare te decet, quamdam in facie hilaritatem præterens: privatim autem nunquam vultus in diversa mutetur. Si quando coram aliis positus ridere alicujus rei causa fueris compulsus, ut assolet, non sit risus tuus excusus. Nam juxta Sapientem: *amictus corporis, et risus dentium* [al. *sales tui sint sine dente*], *et gressus hominis, enuntiant de illo* (Eccli. xix, 27). Tuis etiam interdum interpone gaudia curis.

5. Nunquam sis otiosus, quin aut legas, aut aliquid de sacris Scripturis mediteris; vel certe, quod melius est, rumines Psalmos; operando nihilominus incessanter quod tibi fuerit injunctum, ut semper te diabolus inveniat occupatum: multam enim malitiam docuit otiositas (Eccli. xxxiii, 29). Illas etiam scripturas libentius legas, quæ præcipue erga Christum tuum magis inflammaverint intellectum. Intellege quæ dico. Dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum, si in sensu cogitaveris circumspectionem Dei. Cum oraveris, non impleas aures audientium singultibus et suspiriis, sed intente ora Deum in cubiculo cordis tui. Proderit tamen ad devotionem compunctionemque obtinendam, si ita semotus fueris, ut puras manus ad Deum levando, etiam tui ipsius vocem audire possis. Nonnunquam ad sublevandum intentionem in cælum prospicias, ut ubi sit cor tuum, ubi Christus est in dextera Dei

sedens. Ab oratione iterum revertaris ad lectionem: et iterum, lectio cum fastidium submoverit, ad orationem redeas.

6 Consortia juvenum, et maxime illorum qui imberbes sunt, in quantum convenienter poteris, evita. Nunquam alicui oculos in faciem figas.

7. Sicut ad crucem, sic accedas ad cibum: id est nunquam voluptate, sed necessitate pascaris; et fames, non sapor provocet appetitum. Singularitatem fuge, et communitate esto contentus, sciens quia caro pascenda est, et extinguenda sunt vitia. Si quando tibi aliquid superapponitur, tanquam divinitus procuratum accipe illud, hoc tamen habens in animo semper et voluntate, ut alteri magis apponeretur.

8. Pone providentiæ tuæ modum, ne sapiens tibi videaris. Semper et ubique atque in omnibus operibus time, ne forte excedas in aliquo. Hinc beatus Job: *Verebar, inquit, omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti* (Job ix, 28).

9. Cum ad stratum lassus deveneris, te honestissime jacendo componas, nec supinus jaceas, nec genua levando, calcaneos jungas ad tibias. Quod si forte luxuriæ te pompa concusserit, recordare dilectum tuum positum super lectum doloris, et universum stratum suum versatum in infirmitate ejus, hæc dicens in corde tuo: Dominus meus pendet in palibulo, et ego voluptati operam dabo? Sicque invocato nomine Salvatoris, ingeminando sæpe nomen salutis, cessabit tandem, Deo succurrente, quassatio. Ruminantem Psalmos somnus te occupet, ut in somno somnies te dicere Psalmos.

10 Cum surrexeris ad vigiliis, lauda Creatorem tuum ex omnibus viribus tuis, et ad laudem Redemptoris tui exalta vocem tuam in fortitudine. Postremo purissimum semper erga Christum amorem habeto, et nihil præter ipsum nisi propter ipsum amare memento. Prolixius quam putaveram descripsi tibi quæ ipse agere nequeo, in te adimpleri desiderans, quod in me deesse cognosco; quia profectus tuus gaudium est meum et corona in Domino.

UTILE MONITUM DE CONSIDERATIONE MORTIS.

Si quando affectus fueris tædio, juxta lapidem, super quo lavantur corpora, te meditando compone, et diligenter cogita quo tractentur usu sepeliendi: nunc enim in integrum (76), nunc in faciem versantur. Quomodo nutat caput, cadunt brachia, rigent crura, jacent tibie: quomodo induantur, consuuntur, deferantur humanda. Quomodo componantur in tumultu, quomodo pulvere contegantur, quomodo vorentur a vermibus, quomodo quasi saccus putrefactus consumantur. Summaque tibi sit philosophia, meditatio mortis assidua. Hanc ubicumque fueris, et quocumque perrexeris tecum porta, et in æternum non peccabis.

(76) Leg. in tergum. Edit.

BREVIA ET UTILISSIMA MONITA.

In omnibus cogitationibus, locutionibus sive actibus tuis, dic tibi : Itane ageres, si hanc scires pro certo novissimam vitæ tuæ horam? Cave tibi, serve Dei, ne quos imitari non vis (77) damnare videaris. Incertum est quo loco te mors exspectat : ideo tu eam omni loco exspecta. Cognosce teipsum : et tempus quod tibi ad agendam pœnitentiam, ad promerendam gloriam miseratio Conditoris indulst, observa. Sis hilaris dator,

Apetitor rarus, acceptor verecundus. Sermo tibi in tempore sit aut serius [*al. serus*] aut nullus : aspectus tuus, aut officiosus, aut demissus et cohibitus intra se : oculus tuus sit in capite tuo (*Eccl. ii, 14*). Risus tuus aut indicans lenitatem animi, aut provocans, rarus tamen. Et ipse sit quidem eductus interdum, effusus nunquam. Sis autem tam modestus, ut non levitatis habearis susceptus. Cunctis esto benignus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus æquus, quod nobis Deus concedat. Amen.

INSTRUCTIO

Quomodo homo possit in bono proficere et placere Deo.

Primo studeat, quantum potest, se vilissimum reputare et indignum beneficio Dei. Ipse sibi displiceat. Soli Deo placere cupiat. Ab aliis velit vilis et non humilis reputari : et cum sit vilis ex se, Dei clementiam recognoscat, quod tam vilem hominem, et quasi promptum ad omne malum et tardum ad omne bonum dignatur sibi in servum assumere, et quod majus est, in filium adoptare. Non ergo reputes magnum, quod Deo servis : sed maximum reputa, quod ipse dignatur te in servum assumere sibi. Secundo, ut de nihilo nisi de peccato, et ad peccatum inducente, et a bono retrahente doleat ; imo de quacunque tribulatione, injuria et afflictione gaudeat. Instantissime inimicos diligit, et specialem orationem pro eis faciat. Deinde Deo copiosas laudes referat de eo, et ad regratiandum de tanto beneficio insufficientem se recognoscat ; quia quem Deus diligit, corripit et flagellat. Ipsæ enim tribulationes ad Deum nos ire compellunt. Tertio, ut de temporalibus nihil nisi stricte **797** propter necessitatem suam requirat, aut quocunque modo appetat, sed Christo domino in omni dejectione corporalis consolationis se conformari studeat : et hoc debet maximum reputare, quia Rex regum et Dominus dominantium Christus sic vilem servum suis ornamentis non dedignatur induere, et sibi lutum fœdum assimilare. Ideoque quanto videt se ditiozem, et in pluribus corporis consolationibus abundare, tanto debet profundius et intimius contristari, cernens se eo magis a Christi similitudine elongatum. Quarto, ut in his quæ indifferenter bona aut mala sunt, alterius potius, quam suam adimplere studeat voluntatem : imo semper in exterioribus actibus se sibi studeat abnegare ; aliorum beneplacita affectans, cum omni vigilantia omne licitum adimplere. Et sic circa omnes maxime tamen circa suos superiores, studeat id ipsum observare. Quinto, ut nullum quantumcunque miserum despiciat : sed erga omnes materno moveatur affectu ; ut sic omnibus compatiatur intime, sicut compateretur mater unico filio suo. Omnes

Beorum miseras reputet esse suas, et sicut sibimet-ipsi, si tamen possit, subveniat. Omnes etiam pauperes ut patronos revereri debet ; quia ipsi sunt qui alios recipiunt in æterna tabernacula. Sextum est, ut nullum judicet de peccato, cum ignoret quid in anima divina operetur miseratio. Sed si aliquem per signa manifesta conjectarit esse peccatorem, prius de peccato illius doleat, ac si proprio corpori mors immineret. Recogitet quod pretiosior est anima quæ sic lethaliter vulneratur, quam omnia corpora totius universi per se considerata. Et sicut corpus meum a morte, sic, imo multo magis deberem proximum cum omni diligentia custodire, et a peccato retrahere oratione, exhortatione, exemplo. Septimum est, ut bonum proximi diligit sicut suum : et sicut mater bonis filiis jucundatur, sic ipse in bonis omnium jucundari debet et maxime de his quæ spiritualia sunt, et ad spiritualia inductiva. Et sicut sua, aliorum bona procuret, et procarata studeat promovere : et semper plura bona de proximo credat, quam possit ipse ianeri. Octavum est, ut nihil præter Deum diligit : ut in omnibus solus Deus sincere sine socio diligitur. Nec eum alliciat quantumcunque sanctitas alicujus, aut beneficiorum immensitas, aut aliquem diligit amore singulari, sed amore omnium, scilicet charitate in Deum omnes referens : magis alioquin diligit meliorem. Potest tamen beneficia pro beneficiis rependere, et pro ipsis beneficiis orationes Deo offerre. Nonum est, ut quisquis quibuscunque negotiis implicetur, Deum in corde memoriter studeat habere : et semper honorem Dei omnibus anteponat. Sed adhuc præcipue nitatur, ut sic semper Deum præsentem intelligat, ac si ipsum qui præsens est, in sua essentia videret : sicque eum timeat et revereatur, et intenso amore in eum feratur, eoque pro ut potest in via fruatur, et in ipso non in alio requiescat. Decimum est, ut si prædicta asequi possit, esse hæc Dei beneficia recognoscat. Debet etiam cæterorum beneficiorum secundum poterit reminisci. Primo, quia sua eum signavit imagine. Secundo, quod naturam ejus assumpsit, et pro ipso Deus mori dignatus est. Tertio,

(77) *Leg. non renuis, EDIT.*